

Omassa kirjoittamisessa olen tehnyt vapauksen, etten suostu teeskentelemään missään asiassa."

Elää vapaana tai kuolla

Riina Mattilan esikoisromaani *Järjestyksiä* kuvaa nuoruuden identiteettikipuilua ja ensirakkauden hyökäystä muunsukupuolisen päähenkilön Eelian kautta. Omakohtaisia aineksia sisältävä teos sijoittui toiseksi WSOY:n Tuhat ja yksi -tarinaa nuoruudesta -kirjoituskilpailussa ja sai julkaisusopimuksen e-kirjana.

HETA-MARIA PYHÄJÄRVI

Ä VAPAANA TAI KUOLLA, paskat, ajattelin tuijottaessani näisyttäni silmiin iltaisin. Pesäpalloihmisten keskellä olin puunlatva, joka kasvoi väärrään suuntaan."

Näin ajattelee muunsukupuolinen romaanihahmo Eelia. *Järjestyksiä*-kirjan keskeinen teema on oman identiteetin löytäminen: se, kuinka tärkeää on tulla tunnistetuksi sellaisena kuin kokee ja näkee itsensä. Muuten kuolee sisältä. Eelia ei koe olevansa tyttö eikä poika. Hänen vanhempansa eivät ymmärrä lapsensa sukupuoli-identiteettiä. Lisäksi Eelia tuntee ihastuneensa lumoavaan Islaan, mikä mutkistaa entisesasioita. Rakkaus kuitenkin osoittautuu eteenpäin kantavaksi tekijäksi, vaikka tunteille antautuminen pelottaa.

Riina Mattilan, 26, esikoiskirjan pohjavire on positiivinen. Eelia ei käsittele sukupuoli- ja seksuaali-identiteettiä ainoastaan fiktion kautta, kuten usein nuortenkirjoissa on ollut tapana. Eelia haluaa tietoisesti identiteettistään ja saa vastarakkautta. Hän on halunnut kirjoittaa niin, että on paskaa olla homo. Koska hän on vain yksi ominaisuus ihmisessä", Mattila toteaa.

Koska Mattila asuu Rovaniemellä ja toimittaja Turussa, on haastattelu tehty Skypen välityksellä.

Järjestyksiä ei ole silkkaa autofiktiota, vaikka omaelämäkerrallisuutta se Mattilan mukaan sisältääkin.

"Päähenkilössä on paljon sitä samaa, mitä kävin itse nuorempana läpi. Kirjoitusprosessin intensiivisimmässä vaiheessa luin päiväkirjojani ja löysin kommentteja, joita minulle oli heitelty kotona", hän muistelee.

Alunperin Kangasalta kotoisin oleva Mattila kävi kirjoittajaluokion Orivedellä. Lukion jälkeen hän lähti Ouluun opiskelemaan kirjastoalaa.

Käsikirjoituksen alku syntyi iltapuhteina Mattilan saatua työpestin Kittilästä.

"Menneisyydestä tuli haamuja kummittelemaan. Se oli mentaalisesti outoa aikaa", hän muistelee.

"Prosessoin niitä kirjoittamalla – oli helpompi laittaa ne jutut ensin fiktion muotoon."

Muunsukupuolisuus-teema muotoutui, kun Mattila tutustui

*"Monesti nuoret päästetään liian helpolla,
vaikka he haluavat lukea samanlaista kieltä
kuin aikuisillekin kirjoitetaan."*

kirjastossa työskennellessään muunsukupuoliseen nuoreen.

"Itse identifioidun naiseksi, en muunsukupuoliseksi", Mattila täsmentää.

"Nuorempana olen kyllä miettinyt niitä juttuja. Kun tulin ulos kaapista, mietin miten ilmaisen itseäni, mikä on se 'oikea' tapa. Ensin vedin tosi poikamaiseksi tyylin ja minua luultiin monesti mieheksi. Siitä tuli joskus ongelmia, kuten että minut on heitetty ulos vessoista ja vartijat ovat tulleet perään. Sillä tavalla romaanissa on omakohtaisuutta. Juttelin myös paljon muunsukupuolisen kollegani kanssa ja luin aihetta käsitteleviä nuortenkirjoja taustatutkimukseksi."

Mattila toivoisi enemmän sateenkaariteemoja käsitteleviä nuortenkirjoja suomalaisen kirjallisuuden kenttään. Sen lisäksi

hän kaipaa nuortenkirjoihin kielellistä haastetta.

"Oma tyylini kirjoittaa on aina ollut hyvin maalaileva. Se on tyyli, mitä myös itse tykkään lukea, sillä pitää olla jotain, joka koskettaa. Tai ei tarvitse edes koskettaa, vaan sen pitää tuntua joltain. Tätä tyyliä ei näe aina nuortenkirjoissa. Monesti nuoret päästetään liian helpolla, vaikka he haluavat lukea samanlaista kieltä kuin aikuisillekin kirjoitetaan."

Mattilalle jonkinlainen omakohtaisuus on kirkas johtotähti kirjoittaessa.

"Omassa kirjoittamisessa olen tehnyt lupauksen, etten suostu teeskentelemään missään asiassa, kun sitä joutui tekemään niin paljon aiemmin. Etten kirjota jostain, mistä minulla ei ole mitään hajua, tai mitä en itse tunne ja tiedä." ∞

RIINA MATTILA

Syntynyt vuonna 1991.

Kotoisin Kangasalta.

Opiskellut Oulun ammattikorkeakoulussa pääaineenaan kirjasto- ja tietopalveluja.

Työskentelee tällä hetkellä Rovaniemen pääkirjastossa sekä päätuottajana Arctic Pridessa.

Esikoisromaanin *Järityksiä* (WSOY) julkaistiin tammikuussa 2018 e-kirjana.

Kuva: Suvi Jumisko, WSOY